

Floristiska notiser från Södermanland och Uppland

MORA ARONSSON

Uppgifter om fynd skickas antingen direkt till mig eller för kärlväxter från Södermanland och Uppland till distriktsledare för respektive florainventering eller motsvarande. De uppgifter jag vill ha om växten är, om möjligt: socken, så exakt lokal som möjligt (behöver ej publiceras för känsliga arter), när växten hittades första gången, senaste observation, vem som gjorde fyndet, om någon form av belägg finns. Ge gärna mer information; om det är återfynd av gammal lokal, lokalbeskrivning etc. Glöm ej att lämna adress och telefonnummer där jag kan nå er under kvällstid för eventuella kompletteringar

Mora Aronsson
Norra Parkhemsvägen 100
146 52 Tullinge
tel 08/778 53 15

Kärlväxter

Rutläsbräken - *Botrychium matricariifolium*

SRM, Utö sn: skjutfaltet längs gamla landsvägen från fd Nederby 300 m NÖ om avtaget mot Älö (RUBIN 91 7j 3314), juni 1991, flera exemplar på den sandiga väggen, HEW (belägg S).

Rutläsbräken uppträder i Sörmland i två ganska distinkta former, en med regelbundet flikig, bred bladskiva på sandig mark och en med oregelbundet flikig smalare bladskiva i lundmiljö. Skillnaden är tydlig på välutvecklade exemplar, mer diffus på småväxta. Kopplingen till miljö stämmer med erfarenheter från andra landskap. Hylander (1953) påpekar artens mångformighet. Måhända rör det sig faktiskt om två taxa med olika ekologi? HEW.

Granbräken - *Dryopteris cristata*

SRM, Forssa sn: Lilla Rudsjön, mitt ute i den sänkta sjön, 1991, HRY.

Grå kavelhirs - *Setaria pumila*

SRM, Stockholm: Södermalm, Wollmar Yxkullsgatans norra sida mot Tekniska Nämndhuset, i rabatt, en rugge 1991, HGG.

UPL, Stockholm: Norrtullsgatan vid Observatoriekullen, 3-4 ex sept 1991, MO A & IHE.

Rörsvingel - *Festuca arundinacea*

SRM, V. Vingåkers sn: Marmorbyn, rikligt i vägkant, 1991, HRY. En ovanligt stor och livskraftig inlandspopulation av denna i övrigt starkt kustbundna art.

Åkerkösa - *Apera spica-venti*

SRM, Runtuna sn: Kolbro, i veteåker, 1991, HRY. - Råby-Rönö sn: Stallkärr, rikligt, 1991, HRY.

Radgräs - *Beckmannia zysigachne*

SRM, Helgsta sn: 500 m NV om Sundstorp vid väg 57, 1 tuva 1991, HRY (belägg).

Lentåtel - *Holcus lanatus*

SRM, Flen sn: Flen, i staden invid Domusparkeringen, i blomrabatten, 1 ex 1991, HRY. Sannolikt oavsiktligt införd.

Brinklosta - *Bromus commutatus*

UPL, Sollentuna sn: Bygdevägen O om Turebergsvägen, ett mindre bestånd på vägslän t av torrbackskaraktär, 1990-91 (belägg 11/6 1990, bestämd av Lena Jonsell), GHE.

Tuvsäv - *Scirpus cespitosus*

SRM, Svärta sn: Stora Haverömossen i NÖ, juli 1991, ganska rikligt på ett litet öppet mosseavsnitt, HEW (belägg S).

Arten söktes sedan förgäves på andra mossar i skogsområdet i Svärta och Tystberga socknar. Tuvsäv är tidigare inte alls fun-

nen i denna del av Sörmland. Närmaste fyndplatser är Stora Botet på Kolmården och i Smedsta Malm i Hölö. HEW.

Loppstarr - *Carex pulicaris*

SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogens norra del, ört-gräsrik glänta uppkommen efter stormfällning i natur sump skog, 1991, HRY. - Runtuna sn: 500 m SO om Hult i örtrik blandskog, 1991, HRY.

Norskstarr - *Carex mackenziei*

SRM, Bälinge sn: Käringskär, i hållkar, 1991, HRY.

Nattviol x Grönvit nattviol - *Platanthera bifolia x chloanthra*

SRM, Forssa sn: Jonstorsstugan på markväg, ett bestånd bland föräldraarterna, 1991, HRY. Hybriden är ovanlig i inlandet.

Korallrot - *Corallorhiza trifida*

SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogen nära jaktstugan, 1 ex 1991, HRY. - Helgesta sn: Hornskogen på Ådön, 1 ex i lövsumpskog, 1991, HRY.

Bovete - *Fagopyrum esculentum*

SRM, Stockholm: Södermalm, Wollmar Yxkullsgatans norra sida mot Tekniska Nämndhuset, i rabatt, 1991, HGG.

Spjutmålla - *Atriplex prostrata ssp. prostrata*

SRM, Helgesta sn: Tövesta, riklig på kväverika marker vid gården, 1991, HRY (belägg). Arten finns i Sörmland mycket sällsynt på kulturmarker i inlandet.

Raggarv - *Cerastium brachypetalum*

SRM, Svärta sn: Ållonbäck. Massvis på kalkberget NV om gården, juli 1991, HEW (belägg S), först funnen av Pia Eldenäs 1989. Detta är det andra fyndet av raggarv under sörmlandsinventeringen. Tidigare är arten funnen av Anneli Kihl på ett örtberg i Ludgo sn. Arten är tydlig mycket värmekrävande och befinner sig här vid gränsen av sitt utbredningsområde. Den är visserligen lätt att förbise om man inte har den i tankarna, men den är tydlig mycket sällsynt. HEW.

Saltnarv - *Sagina maritima*

SRM, Ornö sn: Myggskären utanför Huvudskär, HEW (belägg S).

Saltnarven växer på bar jord på strandängsfragment nära högvattenlinjen,

särskilt på skärgårdens yttersta skär. I Nyköpings och Trosa skärgårdar har den hittats på några ställen, men den tycks vara ytterst sällsynt i Stockholms skärgård. Fyndet är det första under florainventeringen, men Stockholmstraktens växter anger den från Måskläpparna vid Villinge i Nämndö. HEW.

Hjulbladsmöja ~ *Ranunculus circinatus*

Arten förekommer sällsynt i Sörmlands sjöar, men har först på senare tid upptäckts i skärgården. Numera är den funnen på många lokaler, tämligen jämnt fördelade från Nyköping i söder till Nämndö vid upp-landsgränsen. Arten växer i näringsrika vikar, tydligt mest på lite djupare vatten. På de flesta lokalerna är den funnen i driften, nästan alltid i sällskap med höstlänke och ofta med hornsärv. Alla tre arterna har ökat starkt i havet, förmodligen beroende på eutrofieringen. De är mycket förbisedda, och bör eftersökas. HEW.

Fyruling - *Crassula aquatica*

SRM, Nämndö sn: kalkhällmark S om Västanviks lada, augusti 1991; kalkhällmark, S om Östanviks gård, augusti 1991, HEW (belägg S).

UPL, Runmarö, kalkhällmarker norr om Nore, HEW (belägg S).

Det finns några gamla fynd av fyruling från Sörmland, både från sjö- och havsstränder och från hållkar. Arten har inte tidigare återfunnits under florainventeringen. Sedan gammalt finns en uppgift från Nämndö "ungefär mitt på ön" (Stockholmstraktens växter). Arten söktes där i augusti 1991 och återfanns på två ovanstående lokaler. På båda ställena växte den ensam i svart mull i uttorkande hållkar. På exakt samma sätt växte den även på Runmarö. HEW.

Rosenvial - *Lathyrus latifolia*

SRM, Brännkyrka sn: Rågsved, SV-sidan av bron över järnvägen, ett stort bestånd, sept 1991, HGG.

Luddvicker - *Vicia villosa*

SRM, Brännkyrka sn: Norra Sköndal, 2-3 kraftiga bestånd, sept 1991, HGG.

Vårvicker - *Vicia lathyroides*

SRM, Bälinge sn: Grisskär, norra delen, på örtrik urbergshäll, 1991, HRY.

- Tyresö sn: Södra Trollbäcken, radhus-

området Linde, SV om Lyckogången 100, rikligt, 1991, HGG.

Svedjenäva - *Geranium bohemicum*

SRM, Botkyrka sn: 1,5 km N om Lida, vid tunnelpåslaget för Grödingebanan, 15-20 ex på avbanad ej bränd mark, 21/9 1991, MO A.

Brandnäva - *Geranium Lanuginosum*

SRM, Botkyrka sn: 1,5 km N om Lida, vid tunnelpåslaget för Grödingebanan, ett ex på avbanad ej bränd mark, 21/9 1991, MOA
UPL, Djurö sn: Runmarö, norra delen av Storön, 100-tals ex på brandfläckar, aug 1991, MBE; Runmarö, S om Kila, tre ex på brandfläckar på röjd tomt, 16/9 1991, FSJ.

Grenbingel - *Mercurialis annua*

UPL, Solna sn: NV om Solnabron, vid stängslet mot Karolinska institutet, 2-3 ex 1991, HGG.

Vinranka - *Vitis vinifera*

SRM, Brännkyrka sn: Högdalen, NO-sidan av gamla tippen, två bestånd, sept 1991, HGG.

Grå malva - *Lavatera thuringiaca*

SRM, Forssa sn: Skedevi, nära huvudbyggnaden, i kanten av gräsmatta, 1991, HRY.

Lindmalva - *Abutilon theophrasti*

UPL, Stockholm: Norrtullsgatan vid Observatoriekullen, 3 ex sept 1991, MOA.

Silvermartorn - *Eryngium giganteum*

UPL, Sollentuna sn: västra sidan av Väsjön, 1 ex på vägbank, (belägg 8/8 1991) PDA & GHE. Jämför Kraft (1990).

Rödmire - *Anagallis arvensis*

UPL, Sollentuna sn: Odensvägen 12, ogräs i trädgårdsland, några ex 1989, borta 1990, åter 1991, GHE.

Backtrift - *Armeria maritima ssp. elongata*

UPL, Sollentuna sn: Skälbykullen NV om Skälbyskolan, ett hundratal ex, aug 1991, ny inlandslokal, GHE.

Fältgentiana - *Gentianella campestris*

UPL, Sollentuna sn: Mull torp, betad hagmark, ett hundratal ex, 8/8 1991, JED. Endast funnen en gång tidigare i socknen, 1892 (Murbeck, 1892) på en sedan länge exploaterad lokal.

Brokförgätmigej - *Myosotis discolor*

SRM, Ludgo sn: Davik i hagen, torrbacke, 1991, HRY. - Frustuna-Kattnäs sn: 400 m N om Eks gård, i hagmark, fuktstråk, ca 500-600 ex, 1991, HRY. Arten ej tidigare observerad på lokalen. Fuktmarken dikades 1990, vilket kan ha aktiverat fröbanken.

Stenfrö - *Lithospermum officinale*

UPL, Lidingö sn: Larsberg, i bergsskrevan vid strandpromenaden, 11/6 1991, HGG.

Bosyska - *Ballota nigra*

SRM, Brännkyrka sn: Hägerstenshamnen, ett mycket rikligt bestånd, 23/1 1991, HGG.

Spikklubba - *Datura stramonium*

UPL, Solna sn: ny gång/cykelväg N om Norra länken, 1 ex 1991, HGG.

Sumpbläddra - *Utricularia stygia*

SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogen, i reservatets södra del, i blöt öppen myr, 1991, HRY,

Strandpryl - *Litorea uniflora*

SRM, Tyresö sn: Södra Långsjön i Tyresö-Storskogen, östra stranden, här och var, 22/9 1991, HGG.

Malörtsambrosia - *Ambrosia artemisiifolia*

SRM, Stockholm: Södermalm, Mariatorgets sydvästra hörn, N om sandgrop med vippunga, ett kraftigt ex, 1991, HGG.

Fläckmaskrosor - *Taraxacum maculigerum*

coll.
SRM, Bälinge sn: Långmaren i Nynäs naturreservat, på gammal åker med utvandrande ängsvegetation, ca 20 ex 1991, HRY.

Skånefibbla - *Crepis biennis*

UPL, Danderyd sn: Kevinge, under kraftledningen V om Ed sviksskolan, 5-6 ex 30/8 1991, HGG.

Mossor

Dunmossa - *Trichocolea tomentella*

SRM, Öja sn: mellan Vagnstaviken och landsvägen vid Hjälmarsund, vid källor i ett alkärr i branten mot Hjälmarens, rikligt tillsammans med repestarr, HEW (belägg S).

Bollvitmossa - *Sphagnum wulfianum*

SRM, Gryt sn: Putbergsreservatet, i naturskogens NV-del, tämligen rikligt i gammal

barrsumpskog tillsammans med *S. palustre* och *S. russowii*, 1991, HRY. Arten har nordlig utbredning och är sällsynt i Sörmland.

Långskaftad komossa - *Splachnum sphaericum*
SRM, Gryt sn: Putbergsreservatet, i naturskogens NV-del, ett större bestånd i gammal barrsumpskog på älgspilling, 1991, HRY. Arten har nordlig utbredning och är mycket sällsynt i Sörmland.

Gul parasollmossa - *Splachnum luteum*
SRM, Näshulta sn: sjön Fläsklösen i skogsområdet S om Näshultasjön, juni 1990, *Drosera intermedia*-myr med brunag och tuvsäv, HEW (belägg S).

Röd parasollmossa - *Splachnum rubrum*
SRM, Näshulta sn: sjön Fläsklösen i skogsområdet S om Näshultasjön, juni 1990, *Drosera intermedia*-myr med brunag och tuvsäv, i samma tuva som foregående, HEW (belägg S). - Björkviks sn: myren vid Övre Ålsjön, juli 1984, HEW (belägg S).

Drakguldsmossa - *Schistostega pennata*
SRM, Gryt sn: Putbergsreservatet, i centrala delen, på naken, tämligen fuktig moränjord i rotvälta av tall, 1991, HRY. Drakguldsmossan är tämligen sällsynt i Sörmland.

Svampar

Ullticka - *Phellinus ferrugineofuscus*
SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogen, nära Jaktstugan på vindfålle av gran, 1991, HRY.

Brandticka - *Pycnoporellus fulgens*
SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogen, i norra och Östra delen av reservatet, två bestånd på tall respektive gran, 1991, HRY. Enligt K. Jaederfeldt (muntligen) ej tidigare funnen på tall.

Anilinfotad fingersvamp - *Ramaria fennica*
SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogen, på SV-sidan av dammen, i förnan under gran i naturskog, 1991, HRY.

Grå kantarell - *Cantharellus cinereus*
SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogen, i västra delen, intill stig i höglänt gammal ört-gräsrik tallskog, 1991, HRY.

Trollskägg - *Thelephora penicillata*

SRM, Årdala sn: Jaktstuguskogen, nära Jaktstugan, på stigen invid tjärnen, 1991, HRY.

Gul taggsvamp - *Hydnellum geogenium*
SRM, Frustuna-Kattnäs sn: skogen strax S om Eks gård, i medelålders mossrik tallskog, 1991, HRY.

Purpurfingersvamp - *Clavaria purpurea*
SRM, Sättra sn: 700 m NO om Vreten, på håll bland renlav i ungskog av gran, ca 500 fruktkroppar 1991, HRY.

Uppgiftslämnare:

FSJ - Fredrik Sjöberg; **GHE** - Gullmar Henäng, **HEW**-Hans-Erik Wanntorp; **HGG**-Henry Gudmundsson; **HRY** - Hans Rydberg; **IHE** - Ingemar Herber; **JED** - Jan Edquist; **MBE** - Martin Bergström; **MOA** - Mora Aronsson; **PDA** - Pär Dahlin; **RIS** - Raoul Iseborg.

Litteratur

Almquist, E. & Asplund, E. 1937:
Stockholmstraktens växter, andra uppl. Stockholm.
Hylander, N. 1953. Nordisk kärnvaxtflora 1. Uppsala.
Kraft, J. 1990: Silvermartorn, *Eryngium giganteum*. *Svensk Bot. Tidskr.* 90: 250-252.
Murbeck, S. 1892: Studien uber *Gentiana*... *Acta Horti Bergiani* Band 2, N:o 3.

Rättelser och tillägg:

DAPHNE 2/90
Grå kavelhirs - Ska stå NV om vattentornet istället för SV om.
Fågelarv - Ska stå järnvägsviaduktspelare istället för järn vägs viadukt del are.
Lydisk fetknopp - Lokalen i Nacka sn: Ektorp, ska ha tillägget: SO om sjukhusbyggnaden, på håll.
Vargtörel - Lokalen i Norrtälje sn: slalombacken etc, tillägg: NO om backen, över ängen mot Videkärr, närmare bostadsområdet.

DAPHNE 1/91
Blåmålla - Brännkyrka sn: ska stå N om Björkvägen istället för N om Björkvik. Styv fingerört - Lokalerna i Brännkyrka och Solna socknar, ska stå under **pimpinell** och utgår under styv fingerört. Åkerkulla - Lokalen i Tyresö sn: datum ska vara 17/6 1989.